

Sygn. akt VI U 979/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 grudnia 2016 roku

Sąd Okręgowy w Radomiu VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Jarosław Łuczaj

Protokolant st. sekr. sąd. Marta Gackiewicz

po rozpoznaniu w dniu 14 grudnia 2016 roku w Radomiu

sprawy Z. S. (1)

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o wysokość emerytury rolniczej

na skutek odwołania Z. S. (1) od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 3 lipca 2015 roku, nr (...) -2/15

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że ustala, iż wypłata części uzupełniającej emerytury za okres od 1 listopada 2014 roku do 31 stycznia 2015 roku w kwocie 2.406,69 zł nie podlega wstrzymaniu, a kwota ta nie podlega zwrotowi i potrąceniu z pobieranej emerytury.

SSO Jarosław Łuczaj

Sygn. akt VI U 979/15

UZASADNIENIE

W dniu 3 lipca 2015 roku Z. S. (1) złożyła odwołanie od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 3 lipca 2015 roku nr (...) -2/15, którą wstrzymano jej wypłatę części uzupełniającej emerytury rolniczej z powodu posiadania gospodarstwa rolnego od 1 listopada 2014 roku do 31 stycznia 2015 roku w kwocie 2.406,69 zł i zobowiązano ją do zwrotu tej kwoty wskazując, że będzie ona potrącana z pobieranej emerytury. Wskazała, że w okresie od 1 listopada 2014 roku do 31 stycznia 2015 roku przepisywała ziemię na syna D. S., co jednak przedłużało się, a ponadto w tym czasie nie korzystała z dopłat bezpośrednich i nie płaciła podatku rolnego (odwołanie – k. 4).

W odpowiedzi na odwołanie, w imieniu Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego – Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, P. Terenowa w R. wniosła o jego oddalenie. Wskazano m.in., że decyzją z dnia (...) wnioskodawczyni zostało przyznane prawo do emerytury rolniczej w pełnej wysokości (...), wobec osiągnięcia pełnego wieku emerytalnego. W dniu 28 kwietnia 2015 roku do organu rentowego wpłynął akt notarialny, z którego wynika, że Z. S. (1) i jej mąż stali się właścicielami działki nr (...) o powierzchni 1,0495 ha położonej w R. na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego (...) z dnia 15 października 2014 roku, sygn. akt VI Ns 149/14. W dniu 29 maja 2015 roku wpłynęło pismo Starostwa Powiatowego w L., z którego wynika, że Z. i W. małżonkowie S. darowali tę działkę synowi - D. S. aktem notarialnym z dnia 10 lutego 2015 roku. Zgodnie z art. 28 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników, wypłata części uzupełniającej emerytury lub renty podlega zawieszeniu w całości, jeżeli emeryt lub rencista nie zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej. Uznaje się, że emeryt lub rencista zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, jeżeli ani on, ani jego małżonek nie jest właścicielem

(współwłaścicielem) lub posiadaczem gospodarstwa rolnego w rozumieniu przepisów o podatku rolnym. W związku z tym, ponieważ w okresie od 1 listopada 2014 roku do 31 stycznia 2015 roku Z. S. (1) nie miała prawa do wypłaty części uzupełniającej emerytury, a świadczenie było wypłacane – powstała nadpłata i organ rentowy wydał przedmiotową decyzję w oparciu o art. 52 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników w związku z art. 84 i art. 138 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (odpowiedź na odwołanie – k. 5-6).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny i zważył, co następuje:

Z. S. (1), urodzona (...), w dniu (...) złożyła w Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wnioski o emeryturę rolniczą (dowód: wniosek – k. 1 akt KRUS nr 539897).

Decyzją z dnia 25 maja 2002 roku, nr (...), Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego przyznał Z. S. (1) prawo do emerytury rolniczej od (...). Jednocześnie zawieszono wypłatę części uzupełniającej w 25 % z powodu nieosiągnięcia pełnego wieku emerytalnego. Ostatecznie, decyzją zamienną z dnia (...) przeliczono Z. S. (1) emeryturę rolniczą wobec osiągnięcia przez nią pełnego wieku emerytalnego (dowód: decyzje – k. 20, 26 akt KRUS nr 539897).

Od 2011 roku działkę nr (...), położoną w R., gmina R., użytkował syn Z. Ł. (dowód: zeznania świadka D. S. – zapis na płycie CD – k. 25).

Zeznając w dniu 15 października 2014 roku jako uczestniczka postępowania w sprawie sygn. akt (...) przed Sądem Rejonowym (...) Z. S. (1) zeznała m.in., że działkę (...) obecnie użytkuje jej syn, który ma 30 lat. Postanowieniem z tego samego Sądu ten stwierdził m.in., że Z. i W. małżonkowie S. nabyli nieodpłatnie z mocy samego prawa z dniem 4 listopada 1971 roku na zasadzie małżeńskiej wspólności ustawowej własność nieruchomości rolnej położonej w R., gmina R., o powierzchni 1,0495 ha (dowód: protokół i postanowienie – k. 45v, 46 akt VI Ns 149/14).

Z. S. (1), ani jej mąż W. S. nie pobierali dopłat bezpośrednich na działkę nr (...) położoną w R., gmina R.. Podatek za tę działkę za okres od 1 listopada 2014 roku do 31 stycznia 2015 roku opłacał D. S. (pismo (...) k. 28, pismo Urzędu Gminy w R. – k. 29).

Umową darowizny z dnia 10 lutego 2015 roku Z. i W. małżonkowie S. darowali swemu synowi – D. S. własność nieruchomości rolnej położonej w R., gmina R., o powierzchni 1,0495 ha (wypis aktu notarialnego – k. 51-52 akt KRUS nr 539897).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych wyżej dokumentów, które nie były kwestionowane przez strony. Ich treść nie uzasadnia też wątpliwości co do okoliczności w nich stwierdzonych. Sąd oparł się także na zeznaniach świadka D. S., uznając je za wiarygodne, bowiem są logiczne i spójne ze wskazanymi dokumentami. Wprawdzie świadek to osoba najbliższa dla Z. S. (1) (jej syn), jednakże jego zeznania odnośnie kwestii prowadzenia działalności rolniczej w okresie od 1 listopada 2014 roku do 31 stycznia 2015 roku, znajdują potwierdzenie w dokumentacji, a mianowicie w pismach Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa i Urzędu Gminy w R., z których wynika, że Z. i W. małżonkowie S. nie pobierali dopłat bezpośrednich z działki nr (...), a podatek za tę nieruchomość płacił w tym okresie D. S..

Bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy pozostają zeznania świadka H. M., która nie wiedziała uprawiać przedmiotową nieruchomość we wskazanym okresie.

Kwestią sporną w mniejszej sprawie było to, czy wypłata części uzupełniającej emerytury rolniczej przyznanej Z. S. (1) powinna podlegać wstrzymaniu w okresie od 1 listopada 2014 roku do 31 stycznia 2015 roku, a w konsekwencji zwrotowi i potrąceniu z pobieranej emerytury. Organ emerytalno-rentowy stał na stanowisku, iż winno tak być w oparciu o treść art. 28 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jednolity Dz. U. z 2016 roku poz. 277 z późn. zm.), gdyż we wskazanym okresie nie zaprzestała ona prowadzenia działalności rolniczej, bowiem z mężem byli współwłaścicielami gospodarstwa rolnego.

Ustawa o ubezpieczeniu społecznym rolników przewiduje dopuszczalność zawieszenia w całości wypłaty części uzupełniającej emerytury lub renty rolniczej na zasadach przewidzianych w art. 28 ust. 3, jeżeli emeryt lub rencista nie zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej. Uznaje się, że emeryt lub rencista zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, jeżeli ani on, ani jego małżonek nie jest właścicielem (współwłaścicielem) lub posiadaczem gospodarstwa rolnego w rozumieniu przepisów o podatku rolnym i nie prowadzi działu specjalnego, nie uwzględniając gruntów wydierzawionych na podstawie umowy pisemnej, zawartej co najmniej na 10 lat wstecz i zgłoszonej do ewidencji gruntów i budynków osobie, nie będącej małżonkiem emeryta lub rencisty, jego zstępnym lub pasierbem, osobie pozostającej z nim we wspólnym gospodarstwie domowym, małżonkiem zstępnego lub pasierba lub małżonkiem osoby pozostającej z emerytem lub rencistą we wspólnym gospodarstwie domowym (art. 28 ust. 4 pkt 1 w/w ustawy).

Sąd nie podzielił stanowiska organu, iż w okolicznościach niniejszej sprawy Z. S. (1) nie zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej w rozumieniu art. 28 ust. 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Stwierdzić należy, że przepis ten należy interpretować w powiązaniu z art. 6 pkt 1 i 3 tejże ustawy, zgodnie z którym podmiotem ubezpieczenia nie jest właściciel lub posiadacz gospodarstwa rolnego, lecz wyłącznie osoba prowadząca działalność rolniczą w posiadanych gospodarstwie rolnym, zaś działalność rolnicza to działalność w zakresie produkcji roślinnej lub zwierzęcej, w tym ogrodniczej, sadowniczej, pszczelarskiej i rybnej. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, wypłata części uzupełniającej świadczenia rolnika, który będąc właścicielem lub posiadaczem gospodarstwa rolnego faktycznie nie prowadzi w nim działalności rolniczej nie podlega zawieszeniu na podstawie art. 28 ust. 1 i 3 w związku z ust. 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 6 maja 2004 roku, II UZP 5/04, OSNP 2004/22/389; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 maja 1997 roku, II UKN 145/97, OSNP 1998/8/247; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2012 roku, II UK 82/11, LEX 1163001; wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 8 grudnia 2004 roku, III AUa 598/04, OSA 2006/1/2; wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 15 marca 2012 roku, III AUa 23/12, LEX nr 1171356). Sąd Okręgowy w pełni podziela ten pogląd. Przepis art. 28 ust. 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników stwarza domniemanie, że osoba będąca właścicielem (współwłaścicielem) gospodarstwa lub jego posiadaczem – prowadzi w nim działalność rolniczą. Ubezpieczony ma jednak możliwość wykazania, że mimo tego, że jest właścicielem (współwłaścicielem) gospodarstwa rolnego, nie prowadzi w nim działalności rolniczej. Istotnym zatem było ustalenie czy Z. S. (1) i jej mąż faktycznie nie uprawiali gospodarstwa rolnego.

Niewątpliwym w sprawie było, że Z. i W. małżonkowie S. nabyli w drodze tzw. uwłaszczenia własności nieruchomości rolnej o powierzchni 1,0495 ha, położonej w R., gmina R., oznaczonej numerem 129/2. Przede wszystkim podkreślić jednak należy, że orzeczenie Sądu w tym względzie ma charakter jedynie deklaratoryjny, co oznacza, że stwierdziło ono tylko stan prawny jaki zaistniał z mocy samego prawa z dniem 4 listopada 1971 roku na podstawie ustawy z dnia 26 października 1971 roku o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych (Dz. U. Nr 27, poz. 250 ze zm.). Nieuprawniony jest jednak pogląd, że sam fakt stwierdzenia nabycia własności tej nieruchomości rolnej dopiero w dniu 15 października 2014 roku jest równoznaczny z prowadzeniem działalności rolniczej. Taka interpretacja narusza art. 38 ust. 1 i 3 w/w ustawy, który dotyczy warunków podlegania ubezpieczeniu i przewiduje domniemanie, że właściciel, czy współwłaściciel gruntów prowadzi działalność rolniczą na tych gruntach lub uczestniczy w prowadzeniu działalności rolniczej. Z przepisu tego wynika, iż ustawodawca nie wyklucza sytuacji, w których właściciel, czy współwłaściciel gruntu rolnego nie prowadzi na nim działalności rolniczej. Tak samo na podstawie art. 28 powołanej ustawy należało przyjąć, że jeżeli grunty rolne nie znajdują się w posiadaniu rolnika lub jego małżonka, to chociaż są oni ich właścicielami czy współwłaścicielami nie można uważać, że prowadzą działalność rolniczą.

Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika, że chociaż postanowieniem z dnia 15 października 2014 roku stwierdzono, że Z. S. z mężem nabyli własności przedmiotowej nieruchomości rolnej, to jednak zarówno ona, jak i jej mąż W. S. faktycznie nie prowadzili już na niej działalności rolniczej. Na nieruchomości tej gospodarował ich syn – Ł. S., a następnie w dniu 10 lutego 2015 roku została ona darowana D. S..

Domniemanie wynikające z art. 28 ust. 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników zostało w niniejszym postępowaniu obalone. Przepis ten przedstawia przykładowe dowody, które rolnik może wskazywać na okoliczność,

że nie prowadzi działalności rolniczej na swoich gruntach. Rolnik może jednak wykazać wszelkimi dowodami przewidzianymi w Kodeksie postępowania cywilnego, że nie prowadzi działalności rolniczej na gruntach, których jest właścicielem lub posiadaczem. Działalność rolnicza, jak to zostało już wyżej przytoczone, jest to działalność w zakresie produkcji roślinnej lub zwierzęcej, w tym ogrodniczej, sadowniczej, pszczelarskiej i rybnej (art. 6 pkt 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników). Z. S. (1), ani jej mąż – W. S. w żadnej mierze takiej działalności nie prowadzili w okresie od 1 listopada 2014 roku do 31 stycznia 2015 roku. Wynika to jednoznacznie z zeznań świadka D. S. oraz zgromadzonych w sprawie dokumentów. W ocenie Sądu Okręgowego były one wystarczające do poczynienia ustaleń w zakresie niezbędnym do rozstrzygnięcia sprawy.

Konsekwencją uznania, że nie zaistniały przesłanki określone w art. 28 ust. 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników było ustalenie, iż nie doszło do pobrania przez Z. S. (1) nienależnych świadczeń, nie ma więc podstaw do ich potrącania z pobieranej emerytury. W okolicznościach niniejszej sprawy nie mają więc zastosowania przepisy art. 52 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników w związku z art. 84 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2016 roku poz. 963 ze zm.)

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc, Sąd zmienił zaskarżoną decyzję, o czym orzeczono w sentencji.

SSO Jarosław Łuczaj